

КОНТЕКСТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ “ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ” МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

З урахуванням комплексу теоретичних положень, нормативно-законодавчих документів варто зосередити увагу на освітньо-професійну програму вищої школи, в якій компетентність фахівців економічної галузі трактується, як “високий потенціал функціональної освіти і професійної підготовки для обліково-економічної, фінансової, банківської, організаційно-управлінської, аналітичної і дослідної діяльності в галузі економіки на виробництві, у сфері послуг, в управлінні й науково-дослідних закладах”. З одного боку, виробнича практика до фахівців економічної галузі ставить такі вимоги, як високий інтелектуальний рівень, володіння певними професійними, практичними навичками та вміннями, а з іншого боку – це наявність належного обліково-економічного досвіду [1, с. 96].

У широкому колі наукових досліджень ми відокремили підходи до розуміння професійної компетентності. В енциклопедії професійної освіти зазначається, що професійна компетентність містить не тільки уявлення про кваліфікацію (професійні навички, уміння і знання) а й освоєні соціально-комунікативні та індивідуальні здібності, що забезпечують самостійність професійної діяльності [2, с. 154].

“Професійна компетентність” означає сукупність професійно обумовлених вимог, у цьому разі – до майбутніх фахівців економічної галузі (бухгалтерів, економістів, фінансистів, банкірів).

На сьогодні в Україні результатом освіти вважаються підсумкові оцінки в атестаті або дипломі випускника. На практиці ж часто спостерігаються протиріччя між записами в дипломі і фактичними компетенціями випускника: при інших рівних умовах (вік, освіта, середній бал диплома, займана посада) одні фахівці домагаються визначних успіхів, а інші, навпаки, показують явну невідповідність займаній посаді. Справа в тому, що, крім посадових обов’язків, необхідний також специфічний набір професійних компетенцій. Із викладеного вище можна зазначити, що метою професійної освіти є підготовка кваліфікованого фахівця, який має бути здатним до ефективної професійної роботи згідно з його спеціальністю на конкуруючому ринку праці [3, с. 48].

Для виявлення ж суті поняття “професійна компетентність” нами був проведений контекстуальний аналіз за різними джерелами: словниками, енциклопедіями, науковими дослідженнями, навчальними і навчально-методичними посібниками, науковими роботами. На основі проведеного аналізу, ми виділили такі якості майбутніх фахівців економічної галузі (бухгалтерів, економістів, фінансистів, банкірів), що характеризують їх професійну компетентність, а саме:

- володіння на високому рівні професійною діяльністю в певній галузі;
- здатність проектувати свій подальший професійний розвиток;
- здатність нести професійну відповідальність за результати своєї праці;
- здатність здійснювати виробничі, професійні дії;
- володіння та впровадження своїх знань за допомогою комп’ютера та автоматизованих систем;
- ерудованість і знання облікової, економічної, фінансової, банківської нормативно-правової бази;
- знання та вдосконалення Положення стандартів бухгалтерського обліку, Законів України, методичних рекомендацій, інструкцій;
- вмотивованість до праці в професії, задоволення професією;
- досягнення бажаних перед суспільством результатів;
- засвоєння норм, еталонів професії, досягнення майстерності в ній;
- досягнення потрібного рівня професійних якостей, знань і вмінь;
- збагачення досвіду професії завдяки особистому творчому внеску;

- готовність до якісної і кількісної оцінки своєї праці, вміння самостійно це робити [4, с. 47-48].
- Науковець Л. Хоружа виділяє такі характеристики професійної компетентності:
- розуміння суті завдань, що виконуються;
- знання досвіду в цій сфері й активне його впровадження;
- вміння обирати засоби, адекватні конкретним обставинам;
- почуття відповідальності за досягнуті результати, здатність оцінювати власні помилки й коригувати їх [5, с. 27].

На нашу думку, професійна компетентність є особистісною якістю фахівця, яка характеризує його вміння приймати оптимальні рішення, і здатність ефективно їх реалізувати у конкретній сфері практичної діяльності, для отримання суспільно визначеного та очікуваного результату.

Отже, в основі як життєвої, так і професійної компетентності лежить здатність людини до прийняття та реалізації самостійних оптимальних рішень із певних питань та водночас брати на себе відповідальність за наслідки своїх дій щодо здійснення цих рішень. Як справедливо зауважує Л. Закота, “компетентна людина – це та, що спроможна приймати рішення і брати на себе відповідальність за їх здійснення” [6, с. 37].

1. Левочко М.Т. *Професійна компетентність фахівців у системі “коледж-університет”* / М.Т. Левочко // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО КНЛУ: [збірник наукових праць] Київського національного лінгвістичного університету.- Київ, – 2008.- Вип.16.- (Серія ”Філологія, педагогіка, психологія”). – С. 96 – 98. 2. *Этапы формирования профессиональной компетентности : Непрерывное образование как условие развития творческой личности* / [сборник материалов фестиваля педагогического творчества], (28-29 сентября 2000г.) / Дружилов С. А. – Новокузнецк : ИПК, 2001. – С. 32-36. 3. Левочко М.Т. *Показник професійних якостей фахівців економічного напрямку професійна компетентність* / М.Т. Левочко // Актуальні проблеми вищої професійної освіти України: матеріали науково-практичної конференції (20-21 березня 2008р.) / За заг. ред. Е.В. Лузік, О.М. Акмалдінової. – Київ, 2008.- НАУ.- С.47- 48. 4. Левочко М.Т. *Гуманітаризація освіти – важлива умова навчання і виховання* / М.Т. Левочко // Інноваційні технології навчання і виховання у вищій школі: матеріали IV науково-методичної конференції ПЕК НАУ.- Київ, 2005. Видав. “Фенікс”. – С. 56 -60. 5. Семенова А. В. *Розвиток професійної компетентності фахівців засобами парадигмального моделювання: навчально-методичний посібник* / Семенова А. В. – Одеса : СПД Черкасов М. П., 2006. – 130с. – (інтерактивний тренінг). 6. Закота Л. *Формування загально-навчальних та інтелектуальних умінь учнів в контексті неперервної освіти* / Закота Л. // *Неперервна професійна освіта : теорія і практика.* – 2003. – Вип. III-IV. – С. 37-42.